

226. Van Dale, de letter A (2)

1. Gebruik van 'bewaking' voor 'gevangenbewaarders' is een abstractum pro concreto (antoniem: concretum pro abstracto). Abus de blanc-seing is (juridisch) misbruik van in blanco getekende akten. Acalefen zijn zeekwallen. Hij glom a capite ad calcem. Een acatène is een kettingloos rijwiel. De dicteenomade was niet meer geheel accepté in Zeewolde. Krijgen jullie ook accidentiën (emolumenten)? Een inquisitoir strafproces is dus niet accusatoir. De aceto balsamico is de balsamicoazijn. De achaaatslak is een landslak. Een uiting van droefenis is: 'ach, du lieber Augustin'. Die achitofels moet je niet vertrouwen. De Holland acht kennen we van het roeien, de Acht van Chaam van het wielrennen.

2. De accessorische accessoires zaten er toevallig bij. Achterelkaar (zonder rust) gingen zij op pad om niet bij de bioscoop achter elkaar in de rij te hoeven staan. Weg was hij, ik hem achternahollen, erachteraan dus, maar hij wilde niet achteromzien. Uiteindelijk heb ik de paraplu maar achternagezonden. Ik wil de optocht achteropfietsen, maar ik ga achteropraken, want mijn zusje zit achterop, achter op de fiets. Je zou er steil van achteroverslaan, achterovervallen. Met zijn sextant richtte hij op de Achterstevan van het Schip. In het achter- en vooruit zijn vaak verblijven. Zijn gezondheid is gaandeweg, beter: hollende weg, achteruitgekacheld.

3. Moet je de achterwangen nog poederen? In de Hollywoodachtige film zat nogal wat bollywoodromantiek. Hij deed als de zeventiende-eeuwse achtkante boer. De Acht Meibeweging kan sedert 2003 wel weer uit de woordenboeken. Dat acht-twee café van René was niet helemaal achttienkaraats (18-karaats). Komt de achylie, afwezigheid van maagsap, door acidemie (acidose), verzuring van het bloed? Vast niet! Sommigen kennen acid als lsd, anderen als acid house of acid jazz. De acoliet kweekte akonieten en overigens ook nieuwe acolieten. Aconceptieve tabletten onderdrukken fecunditeit. Een hovercraft heet ook wel aerotrein.

4. À court d'argent kon hij niet à corps perdu contant betalen. Hij zei à contrecœur: 'a conto nuovo, graag'. De acouchy is de staartagoeti. Het communautair acquis is de totale verzameling wetten van de EU. Geef jij de acquitstoot, de aftrap? Met acranie kun je (niet) uit je dak gaan. Verdraagt de acroamatische leerwijze zich met aanschouwelijk onderwijs? De acrobate verrichtte een acrobatentoer. Heeft Pieter weleens een acroteleuton gemaakt? Een pollak is een zeewijting uit de Noordzee of het Kattegat. De acryl trui zat onder de klodders acrylverf.

5. Onnodig werk doen, stro dorsen, een open deur intrappen, dat is allemaal actum (acta) agere (actam rem agere is nakaarten). Hij gaf acte de présence zonder presentiegeld op te strijken. De moordaanslag was een acte gratuit (een niet-gemotiveerde, een impulsieve daad). Is hij na die pr-actie echt gedweeër geworden? Een actino-fotometer is een chemische belichtingsmeter. Een pacifist is meestal geen passivist (antoniem "activist). Een action de jouissance is een bewijs van deelhebberschap. Actiones Paulianae (enkelvoud: actio Pauliana) zijn vorderingen wegens benadeling van schuldeisers of rechthebbenden. Er lag wat van de achtermad (etgroen) op de achtermat van de deel. Zag je de vopo's die vluchteling achternazitten? Je moet niet achteromzien in wrok. Ik was bang voor achteropraken bij het achteropfietsen van de meute.

6. Genietend van haar non-activiteitstraktement, hield ze de kleintjes bezig met activitycenters (Jaarboek 2007). Actomyosine is een eiwitcomplex in spieren. Actum ut supra betekent 'gedaan als boven, op dezelfde datum'. Zet acuit eens een acutus op loge, zodat het woord mannelijke gast gaat betekenen. Met acyclovir behandel je herpes. Schrijf je anno Domini met de afkorting A.D. nog altijd fout? Is de aap de adam, de stamvader, van de mensen? Monnikskap en witte dovenetel heten ook wel adam-en-eva. Mijn adc is mijn aide de camp, mijn adjudant. Een add-on (Jaarboek 2007) is een randapparaat. 'Aeternum vale', sprak de astronaut.

7. De Hoge Raad van Adel heeft het ontwerp goedgekeurd. Bekende Adelaars zijn de Franse, de Pruisische en de dubbele Adelaar, alsmede een sterrenbeeld op de hemelequator. Adellijk wild is goed op smaak en net niet bedorven. Hij werd in één adem genoemd met de burgemeester. Daar ben je à demi nat aan. Je zal maar adenoïdenlijder zijn... ADP is adenosinedifosfaat. Adermine is een vitamine en heet ook pyridoxine. Een adje, het glas in één keer leeg, dat was nog eens een ad-fundumbelevens. Het GAK is het vroegere Gemeenschappelijk Administratiekantoor (thans: UWV). En, geslaagd voor het admmissie-examen? Houd dat een blinde niet ad oculos (voor de ogen). Proost, enne: ad multos annos! Een adres van antwoord komt van een van de beide Kamers en is een reactie op de troonrede. Schrijven van 't verloren schaap is een typisch geval van aferesis.

8. Adriamycine is een zeker antibioticum. Ad summam, het schijnhuwelijk werd ad speciem gesloten. De moordenaar kreeg ad tempus vitae. Ad ultimum in de zomer werden de klassieke werken ad usum Delphini voor de Franse kroonprins, de dauphin, bezorgd. Het verhoor werd ad verbum (de verbo ad verbum) vertaald. De beschuldigde sprak ad veritatem. Priester ben je in principe ad vitam. Een advocatus diaboli haalt alleen het slechte van een zaak naar voren, bijvoorbeeld bij een proces tot heiligverklaring (het heilig verklaren). In dat geval staat de advocatus Dei tegenover hem. Lezend in het advocatenblad nipte hij van de advocatborrel. De rechter scheisloot van deze akker geert af.

9. De Advocatenwet regelt de advocatentap (Jaarboek 2009). De ISO-landcode van de Verenigde Arabische Emiraten is AE. Een andere A.E. is de Archi-Episcopus, de aartsbisschop. Op steeds meer plekken verschijnt een aed (Jaarboek 2007), een automatische externe defibrillator. De Aeginetische stijl is nogal archaisch. Een aepyornis tref je niet meer aan, een aeolis, een naaktkieuwige zeeslak, nog wel. De Aeneis (Aeneïde) is het heldendicht over Aeneas. De aeneasrat stond onder aegide van de dierentuin. Aereren wordt ook beluchten genoemd. Aerobe bacteriën verdragen vrije zuurstof. Bergaf gaan is de berg afgaan.

10. Ondanks je aes triplex en je aeschrologie, moet je het aes alienum toch terugbetalen, al heb je mooie aesopische gedichten voor me gemaakt. Ze hadden van Aesopus kunnen zijn. De afasie van Broca (ja, die van het brocacentrum, het spraakcentrum) en die van Wernicke zijn wezenlijk verschillend. Afbakenen is demarqueren, afbakening is demarcatie. Voor afcentiemen moet je in Vlaanderen zijn, voor opcenten in Nederland. De affaire d'honneur werd uitgevochten vanwege een affaire d'amour en niet zo maar een affairette (Jaarboek 2007).

11. Met een affidavit voorkom je mogelijke dubbele belasting. De affodil(le) is het symbool van de dood. Een afgestelde heilig(e)dag viert men niet meer. Afghalaine is japonstof en de afghani is de munteenheid van Afghanistan, ook wel Verweggistan genoemd. Een afkrabber is een schraapijzer. Wat is juist: supportster of supporteres? Een questeerder rommelde in aflaten (was een aflaatkramer). De Nederlandse AFM is de Autoriteit-FM oftewel de Autoriteit Financiële Markten. Niet zover van de flenzen van de spoorwagenwielen lagen ze te flensen, elkaar ven het spek te ontdoen? Ken je het woord inanitie, dat afmatting betekent? Het afnamecontract was rigide.

12. Dat gaan we à fond uitzoeken. Een bijdrage à fonds perdu is verloren. Het gaf me een a-forteriorigevoel. Hij kreeg een aframmeling, een bastonnade. Wat doet een afreier zoal? Het africano is een bonte marmersoort. De ruiters zijn het plein afgereden. Een Zuid-Afrikaanse Afrikaander (Afrikaner) is van Boerenafkomst. Heb je de bessen al afgerist en je broek al afgeritst? Afritti zijn zaadhaartjes van de Egyptische katoen. Het afrormosia kun je goed bewerken. Het afscheidsvideootje van de moslimterrorist was schokkend. De afschminkcrème is op! Het was een afschuwwekend tafereel. Neem de afslag naar de Van Brienenoordbrug. Een afsnijdster werkt in een steenfabriek. We moeten de ramen nog afsponsen [GB].

Rein Leentfaar